

ПРОЕКТ "УКРАЇНА: ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА"

ХАРКІВСЬКА МІСЬКА ГРОМАДСЬКА
ОРГАНІЗАЦІЯ
«ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНИХ
ГУМАНІТАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

**ОЦІНКА РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ГРОМАДЯН
ЯКІСТЮ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДІВ**

Апеляційний суд Донецької області
Петровський районний суд м. Донецька

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

ХАРКІВ 2011

Оцінка рівня задоволеності громадян якістю окремих аспектів функціонування судів: Апеляційного суду Донецької області, Петровського районного суду м. Донецька: звіт за результатами дослідження/ Проект USAID “Україна: верховенство права”; Харківська міська громадська організація “Інститут прикладних гуманітарних досліджень”; І. Підкуркова, В. Губіна, В. Кохан. – Харків, 2011.

У виданні представлено результати опитування громадської думки за методикою карток громадянського звітування щодо оцінки якості окремих аспектів діяльності Апеляційного суду Донецької області, Петровського районного суду м. Донецька. Дослідження було здійснене Харківською міською громадською організацією “Інститут прикладних гуманітарних досліджень” в рамках пілотної програми опитувань відвідувачів щодо якості функціонування в період з 20 жовтня 2010 року по 19 липня 2011 року, що здійснювалася за підтримки проекту USAID “Україна: верховенство права”. Видання призначене для громадських організацій, голів судів, суддів, керівників апарату судів, інших працівників судів, та всіх інших осіб, зацікавлених у побудові діалогу між судами та суспільством задля покращення доступу до правосуддя, підвищення ефективності, прозорості та підзвітності судової системи, побудови довіри громадян до суду.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UKRAINE RULE OF LAW

Ця публікація була здійснена за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Проекту «Україна: верховенство права. Погляди авторів, викладенні у цьому виданні, не обов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку або уряду Сполучених Штатів Америки.

© USAID, 2011

© Проект USAID “Україна: верховенство права”, 2011

© ХМГО “Інститут прикладних гуманітарних досліджень”, 2011

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
1.1. Підходи до оцінювання якості роботи суду.....	6
1.2. Організація та програма опитування (етапи дослідження).....	10
2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ В АПЕЛЯЦІЙНОМУ СУДІ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	11
2.1. Узагальнюючі оцінки якості роботи суду.....	12
2.2. Оцінка якості за окремими вимірами.....	13
2.3. Пропозиції респондентів щодо підвищення якості.....	21
2.4. Висновки та рекомендації.....	22
3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕТРОВСЬКОГО РАЙОННОМУ СУДІ М.ДОНЕЦЬКА	24
3.1. Узагальнюючі оцінки якості роботи суду.....	25
3.2. Оцінка якості за окремими вимірами.....	26
3.3. Пропозиції респондентів щодо підвищення якості.....	34
3.4. Висновки та рекомендації.....	36
4. ДОДАТКИ.....	38

ВСТУП

Вдосконалення судової системи належить до пріоритетних завдань в становленні - реальної демократії в українському суспільстві. В дискусіях про стан судочинства використовується різна, часто суперечлива, інформація про показники функціонування судових органів. Неможливо отримати адекватне уявлення про стан судочинства лише на основі офіційної статистики, оскільки тут завжди є ризик однобічного погляду та неможливість отримати реакцію учасників судового розгляду на якість судового провадження. А саме в такій реакції досить часто знаходить найбільш реальне відображення рівень задоволення суттєвих суспільних очікувань щодо діяльності суду. Тому важливим стає використання методологій, які дозволяють визначати якість діяльності суду через показники суб'єктивних оцінок судового розгляду особами, що є його безпосередніми учасниками.

В основу дослідження якості роботи Апеляційного суду Донецької області та Петровського районного суду м. Донецька було покладено методологію карток громадянського звітування (надалі – «КГЗ»).

Ефективність та корисність такої методології отримала підтвердження під час першого етапу опитувань в українських судах, що здійснювався у 2008-2009 рр. громадськими організаціями за сприяння Проекту USAID «Україна: верховенство права». Методологія КГЗ була удосконалена під час реалізації другого раунду в 2009-2010 рр. та третього раунду в 2010 -2011рр.

На противагу традиційним соціологічним опитуванням громадської думки методологія КГЗ передбачає тісну співпрацю між тими - хто забезпечує функціонування суду, тобто, суддями, працівниками апарату суду, керівництвом судових установ, та тими, хто безпосередньо бере участь в судових провадженнях. Тобто ці опитування - стосуються лише тих, хто безпосередньо мав чи має досвід вирішення справи в суді. Новацією є і спосіб формування програми та інструментарію такого дослідження. Спільно із представниками судів, було визначено ті аспекти функціонування судів, які можуть бути оцінені з боку громадськості, а також розроблено сам інструментарій - *картку громадянського звітування – анкету*, до якої увійшли близько 40 запитань, які стосувалися сприйняття громадянами діяльності суду. Необхідно зауважити, що таке опитування не є всебічною оцінкою діяльності суду, всіх його аспектів, оскільки це потребує використання широкого спектру методів та залучення різних суб'єктів оцінювання, наприклад, самих суддів, адвокатів, науковців, тощо.

Методологія КГЗ дає *оцінку з боку громадян*, змістом якої є уявлення про їх суб'єктивне сприйняття того, наскільки комфортно вони почуваються в суді, наскільки повною та зрозумілою була інформація, отримана ними в суді, наскільки вони задоволені швидкістю вирішення справи, зрозумілістю винесеного рішення, та іншими питаннями, які насправді й формують думку громадянина про суд.

Практична користь методології КГЗ полягає в можливості використання отриманих результатів в адмініструванні судової системи - створенні передумов для того - щоб суди могли більш повно та адекватно врахувати думку громадян, і в умовах навіть недостатнього фінансування, недостатньо чіткого адміністрування судової гілки влади, розбіжностей в законодавстві, а найголовніше, за умови існуючого тиску на судову владу, зробити суд більш відкритим для людей, більш зрозумілим, підвищити довіру до суду як до надійної і ефективної державної інституції.

